

Kansainvälisen toiminnan suunnitelma 2016–18

1. Yleistä

Sirkuksen tiedotuskeskus on asiantuntijaorganisaatio, jonka kansainvälinen toiminta perustuu vahvoihin, pitkäjänteisesti rakennettuihin verkostoihin, tiedolla johtamiseen sekä hyviksi havaittuihin käytänteisiin ja yhteistyömalleihin. Kansainvälisen toiminnan keskiössä on laaja tiedonkeruu ja tietoon perustuvat hankkeet. Sirkuksen tiedotuskeskus hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan organisaatiossa jo olevaa tietoa: asiantuntijaosaamistaan, henkistä pääomaa sekä eksplisiittistä informaatiota esim. sirkustaiteen toimijoiden määristä ja rakenteista.

Tiedotuskeskus hyödyntää periaatteiden, prosessien ja käytänteiden luomista, hakua ja levittämistä omassa toiminnassaan ja yhteistyöverkostojensa toiminnassa. Erityistä painoarvoa tiedolla johtamisessa asetetaan nk. aineettoman pääoman johtamiseen, eli tunnistamaan ja hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla tiedotuskeskuksen tärkeimmät aineettomat resurssit, kuten osaamisalueet, asiantuntijuuden tasot ja kumppanuudet. Tiedotuskeskus hankkii proaktiivisesti tietoa menetelmistä ja tavoista, joilla kansainvälisen toiminnan kehittämisen haasteisiin ja mahdollisuuksiin voi käytännössä tarttua.

Sirkuksen tiedotuskeskuksen kansainvälinen toiminta vuosina 2016–18 noudattaa tiedotuskeskuksen nykyistä strategiaa vuosille 2014–2018, sekä erilaisin toimenpitein edistää tiedotuskeskuksen tiedolla johtamisen työtä, synnyttää pitkäkestoisia ja luotettavia kumppanuuksia ja edistää suomalaisen sirkustaiteen tunnettuutta ja kiinnostavuutta kansainvälisillä markkinoilla.

Suomalainen sirkustaide kansainvälistyy entisestään yhteistuotantojen, residenssien ja yhteistyöhankkeiden ansiosta. Sirkustaiteen kansainvälistä verkostoitumista edistämällä ja tarjoamalla mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön ja vahvistamalla taiteilijoiden osaamista edistetään innovatiivista toimintaa sirkustaiteen alalla.

Sirkuksen tiedotuskeskuksen kansainvälisen toiminnan suunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla voidaan helpottaa ja lisätä alan taiteilijoiden verkostoitumista ja teosten liikkuvuutta. Suunnitelman kantavana ajatuksena on, että Sirkuksen tiedotuskeskuksen kansainvälinen toiminta toimii ponnahduslautana tarjoten suomalaisille sirkusryhmille ja -taiteilijoille erilaisia tilaisuuksia ja mahdollisuuksia luoda ja vahvistaa suhteita maailmalle ja saada laajempaa näkyvyyttä teoksilleen ja suomalaiselle sirkustaiteelle.

Sirkuksen tiedotuskeskus tukee ryhmien kansainvälistymistä ja taiteilijoiden kansainvälisen osaamisen kehittämistä eri tavoin: kontaktien luomisessa, esitysviennin tuella, markkinointimahdollisuuksien luojana jne. Mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen on loppuviimein ryhmien ja taiteilijoiden vastuulla, mutta tiedotuskeskus pyrkii tukemaan taiteilijoita tässä parhaansa mukaan.

2. Kansainvälisen toiminnan tavoitteet 2016-2018

2.1. Verkostotoiminta

- Circostrada, FACE, BNCN, FEDEC, ENICPA
- synnytetään verkostoyhteistyön kautta uusia kumppanuuksia ja mahdollistetaan pienten toimijoiden ja pienten resurssien yhteentuomisella laajempia hankekokonaisuuksia

2.2. Uudet kansainväliset kumppanuushankkeet

- tukevat sekä pidempään sekä alalla toimineita ryhmiä että kansainvälisen läpimurtonsa kynnyksellä olevia toimijoita
 - o Focus Finland -hankkeet ja festivaaliyhteistyö
 - o Showcase-yhteistyö
 - o Messuhankkeet

2.3. Resursointi

- varmistetaan, että sirkuksen liikkuvuuteen, kansainväliseen vaihtoon ja vientiin on riittävästi tukea ja resursseja
-

2.4. Uusien yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen

- aiempaa laajempi tiedonkeruu ja tiedolla johtamisen hyödyntäminen

2.5. Tiedotuskeskuksen tunnettuuden vahvistaminen

- vahvistetaan kansainvälisestitiedotuskeskuksen tunnettuutta luotettavana yhteistyökumppanina ja suomalaisen sirkustaiteen promootorina

2.6. Tiedottaminen

- tiedotetaan suomalaisen sirkustaiteen kansainvälisestä kiinnostavuudesta

2.7. Laadunvalvonta

- varmistetaan sirkustaiteen kansainvälisen osaamisen laatu myös tulevaisuudessa

3. Kansainvälisen toiminnan tärkeimmät toimenpiteet 2016–2018

3.1. Kansainvälinen verkostotoiminta

Sirkuksen tiedotuskeskus jatkaa ja syventää hyvin toimivaa verkostoyhteistyötä sirkuksen kansainvälisen promoottori-, agentuuri- ja festivaalitoimialan kanssa. Tiedotuskeskus edustaa verkostoissa suomalaista sirkustaidetta. Se tiedottaa verkostoissa suomalaisesta sirkustaiteesta, solmii uusia kontakteja ja sopii laajemmista hankekumppanuuksista. Verkostojäsenyyksien määrää ei toimintakauden aikana lisätä, sillä nykyisten verkostojen erilaiset toimialueet ja painopisteet sekä verkostojäsenten tuomat kumppanuudet ovat keskeisiä tiedotuskeskuksen toiminnalle. Nykyiset verkostot ovat alan kansainvälisen toiminnan kannalta merkittävimpiä ja kattavat kaikki maanosat.

3.1.1. Baltic Nordic Circus Network (BNCN)

Sirkuksen tiedotuskeskus toimii BNCN-verkoston koordinaattorina. Verkosto on syntynyt pohjoismaisen sirkusverkoston pohjalle ja tarpeesta luoda laajempi Itämeren ympäröivä yhteistyöverkosto. Sen tavoitteena on myös hankkia tietoa ja kumppanuuksia Baltian maiden nousevista sirkustoimijoista. Verkostotoimintaa rahoitetaan pohjoismaisella rahoituksella (mm. Kulturkontakt Nord, Pohjoismainen kulttuurirahasto, Nordplus, Baltic Sea Region funding).

BNCN-verkostoyhteistyön tavoitteet toimintakaudella:

- lähialueyhteistyön syventäminen ja alueen sirkustoimijoiden ja -toiminnan kartoittaminen
- verkoston sisäiset osaamisen kasvattamiseen tähtäävät hankkeet, joiden kohderyhminä ovat nuoret sirkustaiteilijat, sirkustutkijat ja -kirjoittajat, sirkusopettajat sekä sirkusryhmien tuottajat

3.1.2. *Circostrada – European network of circus and street arts*

Sirkuksen tiedotuskeskus on toiminut *Circostrada*-verkostossa jäsenenä vuodesta 2007 lähtien. Nykyisellä verkostokaudella (2015–2017) painopisteenä on **työryhmätyöskentely**. Verkostossa kerätään ryhmitöinä mm. tietoa Euroopan sirkustaiteesta. Lisäksi pyritään vaikuttamaan kerätyn tiedon avulla eurooppalaiseen kulttuuripoliittiseen päätöksentekoon sirkustaiteen kehittämisen hyväksi. *Circostrada* järjestää lisäksi sirkus- ja katutaiteen näkyvyystapahtumia (*Fresh Circus, Fresh Street*).

Circostrada-verkostoyhteistyön tavoitteet toimintakaudella:

- *Fresh Circus* -näkyvyystapahtuma Pariisissa 4/2016; baltialais–pohjoismaisen sirkustaiteen esittely
- *Hubble*-työryhmä: tiedonkeruuta ja eurooppalaisen sirkustoiminnan kartoittamista; kerätään sirkustaiteen keskeisiä lukuja ja mittareita eurooppalaisen kulttuuripoliittisen päätöksenteon tueksi

3.1.3. *Fresh Arts Coalition Europe (FACE)*

FACE-verkostolla on jäseniä Euroopan lisäksi mm. Australiassa, Etelä-Amerikassa ja Pohjois-Amerikassa. Sirkuksen tiedotuskeskus liittyi *FACE*-verkostoon vuonna 2014. Verkosto tavoittaa globaalisti esittävien taiteiden uusien, marginaalisten muotojen (sirkustaide, esineteatteri, katulajit jne.) taustaorganisaatioita. Se järjestää jäsenten toiveiden mukaisesti mm. opintomatkoja ja yhteistyöhankkeita. Sirkuksen tiedotuskeskus toimii verkostossa aktiivisesti ja on mm. järjestänyt verkoston Baltian ja Pohjoismaiden alueellisen tapaamisen. Tiedotuskeskus on osallistunut verkoston opintomatkoihin ja yleiskokouksiin.

FACE-verkostoyhteistyön tavoitteet toimintakaudella:

- yhteistyö Australian kanssa (ACAP Australian sirkustaiteen yhteenliittymä); mm. taitelijalaboratoriot ja osaamista kehittävät hankkeet
- verkoston tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen Yhdysvaltojen, Etelä-Amerikan maiden ja Aasian maiden kanssa

3.1.4. *European Network of Information Centres for Performing Arts (ENICPA)*

Eurooppalaisten esittävän taiteen tiedotuskeskusten verkoston jäsenyys tuo Sirkuksen tiedotuskeskukselle hyviä kumppanuuksia ja tietoa informaatiohankkeista ja mm. digitointiin ja arkistointiin liittyvistä kysymyksistä. Verkoston kautta saamme tietoa eurooppalaisista esittävän taiteen viestinnän, tiedonkeruun ja kokoelmien parissa työskentelevistä organisaatioista ja hankkeista.

ENICPA-verkostoyhteistyön tavoitteet toimintakaudella:

- tiedotuskeskus kehittämään omaa tiedolla johtamisen toimintaansa ja hyödyntämään verkostokumppanuuksien kautta mm. lähialueyhteistyössä tarvittavaa kartoitustyötä.
- asiantuntijavierailun suunnittelu verkoston toisesta jäsenorganisaatiosta Enicpan Expert Exchange – ohjelman tuella

3.1.5. *Federation des Ecoles du Cirque Européennes (FEDEC)*

Sirkuksen tiedotuskeskus kuuluu asiantuntijajäsenenä eurooppalaisten sirkuskoulujen FEDEC-verkostoon. Verkostojäsenyyden myötä tiedotuskeskus saa ajantasaista tietoa eurooppalaisesta sirkuskoulutuksesta sekä alan uusimmista julkaisuista ja tutkimuksesta.

3.2. Suomalaisen sirkuksen näyteikkunat

Suomalaisen sirkuksen kansainvälinen tunnettuus on syntynyt pitkäaikaisten verkostojen ja kumppanuuksien kautta. Esitysviennin määrät ovat nousseet tasaisesti, kentän toimijamäärät ovat kasvaneet ja sirkusalan toiminta laajentunut ja monipuolistunut. Julkisen tuen merkitys esitysviennin ja taiteilijavaihdon kasvulle on ollut merkittävää. Verkostojen ja kumppanuuksien rakentaminen ja ylläpitäminen ja hankkeiden kautta syntyneet yhteistyömallit ovat edistäneet suomalaisten sirkustaiteilijoiden kansainvälistä tunnettua. Tiedotuskeskuksen ja samalla suomalaisen sirkusalan merkittävimmät (?) kumppanuudet ovat valikoituneet sirkuskentän keskeisten ja vakiintuneiden toimijoiden joukosta mm. lähialueyhteistyön kautta (Pohjoismaat, Baltia, Eurooppa). Toimintakaudella toteutettavien kumppanuuksien pohjalla on myös pitkäjänteinen yhteistyö, luottamus, yhteiset tavoitteet ja jo saavutetut tulokset.

Toimintakaudella suomalaista sirkustaidetta esitellään ainakin seuraavilla foorumeilla:

Lontoo (Iso-Britannia): CircusFest 4/2016

- suomalaisen sirkuksen showcase
- yhteistyökumppanit: Jackson's Lane -teatteri, Roundhouse, Suomen Lontoon kulttuuri-instituutti ja Suomen suurlähetystö
- tiedotuskeskus kuratoi showcasen ohjelmiston yhteistyössä Jackson's Lane -teatterin kanssa ja järjestää tapahtuman yhteydessä verkottumis- ja taiteilijatapaamisia yhteistyökumppaneiden kanssa

Taste of Finland -festivaali: suomalaisen sirkuksen näyteikkunat; alustavia neuvotteluja seuraavien tahojen kanssa

- Iso-Britannia: Without Walls -festivaali 2017/2018: esitysvierailu
- Yhdysvallat: Circus Now/ Skirball Center 2017:) esitysvierailu
- Puola: Materia Prima 2017: esitysvierailu
- Tanska: Festival of Wonders 2017: esitysvierailu ja suomalaisen sirkuskentän esittely; suunnittelu käynnistynyt keväällä 2015
- Zagreb- (Kroatia): Festival Novog Cirkusa - Nordic Focus 2017: esitysvierailu ja suomalaisen sirkuskentän esittely
- Helsingör (Tanska): Helsingör festival 2017/2018: esitysvierailu

Messut

- "Experience Finnish Circus" mm. FiráTarrèga 2016–18, Cinars 2016, Subcase 2016–18, mahdolliset muut messut
- Nordic Circus Showcase – suomalainen sirkustaide esillä Kanadassa, Montréal Completément Cirque -festivaaleilla heinäkuussa 2017, Sirkuksen tiedotuskeskus toteuttaa yhteistyössä La Tohun kanssa: yhdessä kuratoitu esitysten kokonaisuus
- Suomalaisen sirkuksen näyteikkuna Kanadan Cinars-messujen yhteydessä 2016 – yhteistyö DanceInfon ja Tinfon kanssa, näyttelyosasto, taiteilijatapaamisia, esiintymisiä ja pitch hour -kokonaisuus ja yhteisseminaari, osana pohjoismaista hanketta Cinars-messuilla. Visit Finland kumppanuutta selvitetään Dance Infon puolesta.
- Syvennetään yhteistyötä Toronton Circus North -festivaalin kanssa (vuonna 2015 Finnish Focus) Kanadassa; esiintymisiä, työpajoja, taiteilijatapaamisia, yhteyksiä kanadansuomalaiseen yhteisöön Torontossa, Toronto University Finnish studies, Kanadan Sanomat (mahdollinen kirjoittajayhteistyö)
- USA:n yhteistyötä syvennetään, jatketaan pitkäjänteistä yhteistyötä new yorkilaisten venuiden NYU Skirball Center for Performing Artsin The Chocolate Factoryn, Lincoln Centerin ja New Victory Theaterin kanssa, ulkoilmafestivaali Summer Stage -festivaalin kanssa, Scandinavia Housen ja

Chicago Contemporary Circus Festivaalin kanssa, Washington Performing Arts Centerin, Kennedy Centerin ja Suomen suurlähetystön kanssa

- Pohjoismaiden ja Baltian lähialueyhteistyötä tiivistetään. Suomi Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajana 2016. Kotimaan ja lähialueiden kiertuetoiminnan tehostaminen hankkeen kautta.

3.3. Opinto- ja verkostoitumismatkat

Tiedotuskeskus järjestää ryhmien tuottajille/edustajille opinto- ja verkostoitumismatkoja alan keskeisille festivaaleille, ammattilaisseminaareihin ja markkinapaikoille. Matkojen kohteet (esim. Lontoon yhteistyökumppanit 2016, Subcase vuosittain, mahdollisesti Circa, APAP, Cinars, Fira Tarrega) valitaan tapahtumakohtaisesti.

3.4. Hankeyhteistyö

Tiedotuskeskus toimii kumppanina Luova Eurooppa ja Erasmus + -hankkeissa:

- **CASA – Circus Arts and Street Arts Circuits** -hanke. Luova Eurooppa -rahoitteinen short term collaboration -hanke, jonka koordinoi belgialainen Mira MirO -festivaali. Muina kumppaneina: Subtopia (SE), FiraTarrèga (ES), Cirqueon (CZ) ja Sirkuksen tiedotuskeskus. Sirkuksen tiedotuskeskuksen hanketavoitteena verkostoida suomalaisia sirkusammattilaisia ja -yhteisöjä tiiviimmin vastaaviin eurooppalaisiin ja mahdollista erilaisia taiteellisia, tuotannollisia ja koulutuksellisia yhteistyöhankkeita.
- **FokusSirkus 2015–2016** -hanke. Hankkeen tavoitteena on suomalaisten taiteilijoiden taiteellisen työskentelyn ja yhteistyömahdollisuuksien edistäminen Alankomaissa ja Belgiassa. Hanketta koordinoi Suomen Benelux-instituutti.
- **Circus Incubator / EuropeSAmericaS** -hanke. Erasmus + -rahoitteinen capacity building -hanke, jonka koordinoi ranskalainen La Grainerie -sirkuskeskus. Muina hankekumppaneina Cirko (FI), La Tohu (CA), Subtopia (SE), Cirqueon (CZ), Recife (BR) ja Sirkuksen tiedotuskeskus. Kaksivuotisen (kick off 2015, hankekausi 2016–17) hankkeen tavoitteena jatkaa Autopistes-hankkeen hyviä käytäntöjä festivaalien ja kiertuenäyttämöiden ohjelmistosuunnittelijoiden ja johtajien, nk. presentereiden alakohtaisen, ts. sirkusspesifin osaamisen kehittämisessä sekä nuorten sirkustaiteilijoiden paremmassa verkostoitumisessa ostajakentän kanssa.

3.5. Team Finland -yhteistyö

- instituutit kahdenvälinen yhteistyö, esim. Suomen Viron kulttuuri-instituutin kanssa, Suomen Benelux-instituutin kanssa, Suomen Lontoon instituutin kanssa
- ministeriöt, suurlähetystöt
- Tiedotuskeskus jatkaa suoraa yhteistyötä keskeisten teatterien, festivaalien ja promoottorien kanssa. Avainhenkilöitä kutsutaan alan suomalaisille festivaaleille, mm. Cirko -festivaalille. Tiedotuskeskus järjestää heille räätälöidyn tapaamisohjelman ja vastaa osasta kuluja yhteistyössä esim. Kulttuuri-instituuttien, muiden tiedotuskeskusten ja UM:n kanssa osana Team Finland -työtään
- diplomatiatason yhteistyö

3.6. Sirkuksen tiedotuskeskusten kv-yhteistyö

Sirkuksen tiedotuskeskus, HorsLesMurs (FR), Circuscentrum (BE) ja Cirqueon (Cz) ovat sirkuksen tiedotuskeskuksia, joilla on myös kirjasto ja dokumentointitoimintaa. Yhteistyötä kansainvälisten näiden tiedotuskeskusten välillä tiivistetään Circostrada-verkoston kokousten puitteissa. Tiedotuskeskusten tiedottajat/informaattorit kokoontuvat ensimmäiseen kaksipäiväiseen tapaamiseen Belgiassa

Circuscentrumissa 11.–12.1.2016 ennen Circostrada-verkoston Ghentin kokousta (13.–16.1.2016) ja alkavat työstää yhteisiä projekteja, aihealueina esim. tietokannat, digitointi, sirkussanasto, kirjaston luokittelun ontologia, sirkustutkimuksen referenssilista jne.

3.7. Kansainvälinen tiedotus ja viestintä

Tiedotuskeskuksen verkkosivusto toimii neljällä kielellä (su/ru/en/ra+it). Sivuston kautta jaetaan jatkuvasti ajan tasalla olevaa tietoa suomalaisista sirkusryhmistä ja -esityksistä. Englannin kielisessä, kansainvälisille toimijoille suunnatussa uutiskirjeessään tiedotuskeskus viestii kansainvälisestä toiminnastaan ja sirkusryhmien ulkomaankiertueista. Kansainväliseen viestintä- ja promootiotarkoitukseen Experience Circus from Finland –nimikkeellä tuotettu materiaali sisältää printtisesitteen, USB-tikun ja videon. Kansainväliseen levitykseen suunniteltuja materiaaleja kehitetään edelleen.

3.8. Managerointityöpajat

Tiedotuskeskus jatkaa managerointityöpajojen järjestämistä sirkustaiteilijoille ja –tuottajille n.4–6 kertaa vuodessa. Työpajojen tavoitteena on tukea ryhmiä toiminnan vakiinnuttamisen haasteissa ja kansainvälistymiseen liittyvissä hankkeissa. Työpajojen aiheina ovat mm. messutyöskentely ja siihen liittyvät erityisosaamiset ja haasteet, oman työn pitchaus sekä myynnin ja markkinoinnin kysymykset, kansainväliset kumppanuushankkeet ja niihin liittyvä erityisosaaminen kuten keikkahinnoittelu, neuvottelu, sopimukset, vakuutukset, turvallisuuskysymykset, vastuukysymykset jne.

4. Kansainvälisen toiminnan arviointi, mitattavuus ja todentaminen

Suomalaisen sirkustaiteen vientihankkeet vuosina 2008–2015 ovat olleet suhteellisen toimivia ja tulokset positiivisia. Toisaalta hankkeet ovat keskittyneet vahvasti melko kapea-alaiseen vientitoiminnan tukemiseen, laaja-alaisen verkosto- ja hanketoiminnan ollessa sivuosassa.

Vuosina 2010–2012 sirkuksen kansainvälisissä esitys- ja katsojatilastoissa näkyy voimakas kasvusuunta. Toisaalta, vuosina 2014–15 viennin suunta on ollut laskusuhteinen ja Euroopan talouskriisin vaikutukset ovat näkyneet suomalaisen sirkusviennin osalta negatiivisina.

Kotimaiset rahoitusinstrumentit ovat viennin suhteen kaventuneet. On kehitettävä uudentyyppejä kumppanuuksia ja uusia tapoja toimia. On luotava uusia tuotantomalleja. Tuotantorakenteet kentällä muuttuvat orgaanisesti ja ovat jatkuvasti liikkeessä. Pelkkä viennin tukeminen ei enää riitä, vaan nyt on satsattava kestäviin kumppanuuksiin. Sirkuskentän kansainvälistyminen, moninaistuminen ja monikulttuuristuminen edistävät uusien tuotantomallien ja kumppanuuksien syntyä. Sirkuksen tiedotuskeskus toimii verkostojensa ja hankkeittensa kautta sekä alustana uusille tuotantomalleille, että mahdollistajana sirkusalan uusien kumppanuuksien synnylle.

Kansainvälisen kestäväen toiminnan kehittäminen on pitkäkestoista työtä, ja tätä työtä Sirkuksen tiedotuskeskus jatkaa vahvasti vuosien 2016–2018 aikana. Toiminnassa satsataan erityisesti kestäväen kehitykseen ja alan toimijoiden kansainvälisten toimintaedellytysten kauaskantoiseen tukemiseen. Erilaisten yhteistyöhankkeiden kautta ryhmille haetaan pitkäaikaisia kumppanuuksia, joissa tiedotuskeskus voi toimia alan kehitysorganisaationa ja tiedonkulun mahdollistajana.

Mittareina voidaan tarkastella esim. uusien sirkusalan yhteistyöhankkeiden määrän kasvua, sirkusalan rahoituksen kasvua ja uudentyyppejä rahoitusinstrumentteja, alan rakenteiden kehittymistä, sirkustaiteen näkyvyyden kasvua (mm. mediaseuranta) ja ostajatahojen kasvavaa kiinnostusta suomalaista sirkusta kohtaan.